

kanske dimenzije. Najčudnejše reči se čujejo iz Galicije. Ta polazijatska dežela je torišče najsilnejših političnih bojev. Karakteristično je, da tam socialnodemokratske kandidate kar brez vsacega vzroka zapirajo, kakor da so „vogelfrei“.

Vojna v južni Afriki. — V tem, ko se Buri bore z vso hrabrostjo za neodvisnost svoje domovine, ko prodirajo male in večje čete celo že v Kaplandijo, kjer se jim je moral večji angleški oddelek udati, in kjer se razglasi obsedno stanje, ker se je bati revolucije, se je angleški najvišji zapovednik maršal Roberts poslovil od svoje armade in odpotuje na Angleško. Njegov odhod pa nikakor še ne pomeni, da je južna Afrika že vsa podvržena. Z uradnim proglašenjem anecrije je bila vojna zoper Bure pač končana na papirju, a ne v resnici. Vojna bo še dolgo trajala, a Roberts gre, da bodo drugi mogli vsacega Bura smatrati za ustaša in ga umoriti, češ, da je Transvaal postal angleška last. Žal, da je Krügerjevo potovanje v Evropo ostalo brezuspešno. Nemški cesar starega prezidenta še v avdijenci ni hotel sprejeti. Če Krüger še pri ruskem carju ne najde pomoči, kar ni verjetno, potem bo kmalu grobni mir zavladal v južni Afriki.

Obrtnija.

Česa nam treba.

Posameznik zamore v današnjih časih le jako težko izhajati, zakaj boj za vsakdanji kruh je postal sila trd in težaven. Pomagati si posameznik že skoro več ne more sam, nego le v družbi z drugimi. To spoznanje je povzročilo, da se dandanes vse organizira in sicer po svojih gospodarskih interesih, tako da se na ta način ustvari skupno delovanje, da se osredotočijo vse moči na dosego gotovega smotra.

Kamor pogledamo, povsod vidimo, kako se vsi stanovni organizirajo. Bolj ko je kateri stan potreben skupnega delovanja, lažje se pridobe njegovi pripadniki za organizacijo. Nič se ne pretirava, če se reče, da je dandanes že vsak stan bolje ali slabše organiziran. Organizirani so fabrikantje v svojih kartelih in v svojih skrivnih, zoper delavce naperjenih zvezah; organizirani so veletrgovci; organizirani so uradniki, učitelji, notarji, advokati, duhovniki, organizirani so pisarji in zlasti delavci, katerih organizacija je najčvrstejša in najmočnejša. Iz kratkega organizirani so vsi stanovi.

Tudi obrtniki so organizirani in celo na Slovenskem. Toda kakšna razlika mej obrtniško organizacijo v Nemčiji, na Češkem, v Belgiji in pa mej organizacijo na Slovenskem! Ta razloček nam šele prav jasno kaže, kako smo Slovenci ravno na polju obrtniške organizacije daleč zaostali za drugimi naprednimi narodi.

V tem, ko so drugod obrtniki organizirani na jedni strani po strokah, da si tako ustvarijo pogoje za boljše ugodnejše materialno uspevanje, za omogočenje konkurence z veleindustrijo, za vzgojo boljšega obrtniškega naraščaja itd. združujejo se na drugi strani tudi v namen, da si na političnem polju pridobe moči, dobro vedoč, da je le s tem mogoče vplivati v kakonodajstvo in na

ukrepe raznih javnih korporacij v smislu koristij obrtnega stanu.

Kako pa je v nas. Strokovne organizacije se bore malo. Zadruga, ki obstoje, se niso obnesle in obrtniki so najbolj veseli, kadar o njih ničesar ne slišijo, sploh so pa te zadruga le birokratične uredbe brez vsacega večjega pomena. Strokovnjaških zadrug pa skoro nič ni.

Pač imamo nekaj političnih društev, ki so jih ustanovili obrtniki. Imamo konservativno obrtno društvo, imamo nekako obrtno zvezo, ali kaj sta ti društvi. Nobeno se ne gane, obe društvi spita in tako je danes obrtnik na Kranjskem popolnoma neorganiziran. Obrtni stan je jedini, ki nima nikake organizacije.

Obrtniki, ali bi ne bil že čas, da se temu konec naredi?

Kmetijstvo.

Kako pripravljati sadni mošt.

Ker je letos ne samo pri nas, ampak tudi na Kranjskem, Štajerskem, Avstrijskem in višje gori na Nemškem bogata sadna letina in se je zlasti zimskega sadja, jabolk in hrušk pridelalo v nenavadni obilnosti, ni skoro misliti na ugodno sadno kupčijo in samo pozna zimska jabolka in hruške bo morda o pustu ali proti veliki noči možno prodajati po taki ceni, da se utegne kupčija izplačati. Ker je pa sadje letos v prav mnogih krajih ranjeno po toči, ali zaradi preobilega rodu premalo razvito, ali slednjič črvivo in gnitju naklonjeno, je resno skrbeti za to, da se vse tako sadje uporabi v izdatno korist producentom.

Dobro zimsko sadje se v svojem času gotovo koristneje uporabi, kakor zdaj; tako imamo v naših gorah mnogo Dunajk (Mešanckerc) in pogačic (Haslinger), o katerih ni dvomiti, da se po novem letu in do pomladi prav dobro prodajo. Ti vrsti je lahko ohraniti do meseca maja, in takrat je veliko povpraševanje po njih, ker so že vse druge vrste po šle. Druge slabše vrste in tudi bolj drobne, nepopolnoma razvite po toči ranjene Dunajke je najkoristneje uporabiti za izdelovanje mošta, jabolčnika, kakor ga delajo tudi v drugih sadorodnih deželah.

V naslednjem hočemo povedati, kako ravnati, da dobimo dober, vstrajen sadni mošt.

V to odmenjeno sadje naj bode prav zrelo, tako da bode imelo svojo popolno vsebino sladkorja. Najbolje je, da vzamemo več vrst jabolk ali hrušk in sicer bolj sladkorne, potem kisljate, kakoršne so Reinete in slednjič nekoliko trpkih, ki obsegajo mnogo tanina (čreslovine), kakoršne so divjake ali lesnike. Iz take zmesi napravimo mošt, ki se naglo izčisti in dobro ohrani. Če imamo premalo kislj jabolk ali Reinet, pomagajmo si s tem, da dodamo moštu 50 do 100 gramov citronove kisline,

katero lahko prav po ceni kupimo v vsaki mirodilnici ali drogariji.

Jabolka, ki so omenjena za napravljane mošta, treba nakopičiti ter jih pustiti na kupu do konca novembra ali decembra, da dobro dozore ter se, kakor pravimo, razpotijo, po čemer spoznamo, da so dosegla popolno zrelost. To nakopičenje je neobhodno potrebno, in če smo sadje potrgali, ko je bilo še zeleno, mora ostati še dalje časa na kupu. Ko je sadje na ta način popolnoma dozorelo, moramo je oprati, da odstranimo zemljo, ki se ga morda drži; ognjita jabolka ali hruške pa je zavreči.

Sadje je zmastiti s posebnim sadnim mlinom, podobnim onim, ki se uporabljajo za grozdje. Prednost zaslužijo vsekakor tisti, ki so izdelani nalašč za maščevanje sadja, ter imajo cilindre od peščenika ali granita. Iz takih mlinov izcejeni mošt ne počrni nikdar, kakor počrni oni, ki se izceja iz železnih cilindrov.

Kdor nima sadnega mlina, more poslužiti se navadnih lesenih ali kamenenih korit, v katerih z debelim, težkim betom, ki ima dolgo toporišče, v malih množinah smasti svoja jabolka ali hruške. Iz dog napravljenemu koritu treba postaviti deske, da mu bet ne izbiže dna.

Prav dobro zmaščena jabolka, je iztiskati (sprešati), in da bode to iztiskanje popolnejše, storimo prav, če vložimo med vsako plast blaga, v prenehljajih od 25 do 35 centimetrov, vrbovo pletenico (štorjo). Kdor nima stiskalnice, naj si pomaga z uporabo vreč ali žakljev od debelega, močnega platna, koji se je v lugu temeljito izpral vsak duh in okus. Vtakne naj dve ali tri vreče eno v drugo, v znotranjo naj vsuje zmaščena jabolka, ki se imajo iztisniti; potem naj zaveže odprti konec, na oba konca pa naj dobro pritrdi dva močna kolca, in dva krepka moča sučeta vsak svoj kolec eden na desno, drugi na levo. Po tem načinu so v starih časih iztiskavali mošt iz grozdja, in z nekoliko napeto močjo izprešamo tudi mošt iz sadja. Toda, če uporabljamo še toliko moči bodisi v stiskalnici, bodisi s krepkimi rokami, moramo iztiskavanje vendar ponavljati. Po prvem prešanju poškopiti je razdrobljene jabolčne tropine z 10 do 15 % vode in pustiti jih skozi 24 ur, da se napijejo. Po preteku tega časa razdrobiti in sprešati jih je še enkrat.

Prvi mošt je pomešati z drugim in vse skupaj se vlije v vrelni sod, a veho je zakriti z žakljicem napolnjenim s peskom. Kipenje ali vrenje se mora vršiti v gorkem prostoru na pr. v kuhinji.

Kadar je mošt nehal kipeti, zaliti je sod in zataktniti ga z dobrim zamaškom. — Od zdaj naprej je enako ravnati z jabolčnikom, kakor z vinom.

Kakor hitro se namreč zapazi, da se je izčistil mošt, pretočiti ga je v dobro zažveplan sod in zalivati ga vedno z drugim moštom, ki se hrani v manjši posodi, tako da ostane sod vedno polen.

Kdor hoče imeti boljšega jabolčnika, naj doda nekoliko kilogramov sladkorja vsakemu hektolitru mošta;

toda v obče ne delajo tega skoro nikjer, ker stane malo preveč.

Zrelo sadje, dobri in zdravi sodi, večkrat zalivanje in pravočasno pretakanje v zažveplane sode so neizogibni pogoji, če hočemo imeti jabolčnik prijetnega ukusa, ki se dobro ohrani, je zdrava pijača in se tudi lahko odda takim, katerim je vino predrago.

I. Bolle.

Poučni in zabavni del.

Samomorilec.

Po resnični dogodbi napisal Vid K.

„Gospica . . .“

„Danes ste pa čudni . . .“

„Ah, ko Vas tako ljubim“.

„Res? A nedavno ste mi zatrjevali, gospod Janko, da Vaše srce ne more ljubiti, ker vidite, kako vara vse na svetu“.

„Oj, oj, gospodična Iva“, je zastokal, „ali ne norčujte se vendar iz mene! — Da bi vedeli, kako Vas ljubim, kakor koprnim, Vas imeti popolnoma za-se! Kako mi gori vse . . .“

„Pazite, da se ne spečete, ali da celo ne zgorite! Škoda bi Vas bilo. Glejte, zunaj je zima, vse mrzlo, a Vas greje“.

Tak dialog se je vršil med mladim trgovcem Jankom in gospodično Ivo tisti čas, ko ju je zapustila gospa Ivina mama ter sta ostala sama. In ker je zdaj vstopila mama, sta morala pretrgati ta pogovor, ki je Jankota tako razburjal, ki pa je bil Ivi tako zanimiv in ob enem tako smešen.

Žarne poglede je metal Janko skrivoma na Ivo, no Iva se je delala, kot da jih ne vidi. — Naposled se je moral prvi posloviti, ne da bi bil kaj dosegel . . .

* * *

Drugi dan je ves prepadel in bled stopil v sobo svojega prijatelja ter zaklical:

„Bog, Rudolf! — Ustreliti se moram“!

Rudolf, ki je kolikor toliko poznal ekscentrično naravo Jankovo in vedel, kak omahljivec da je, se ni posebno ustrašil teh besed.

„Pa zakaj“?

„Dobro veš! — Ona me ne mara, ona! — Ah zakaj si moram zagreniti vse svoje življenje s to ljubeznijo! — Ali z Bogom, prijatelj, z Bogom! Vidiva se — na onem svetu“!

Odšel je hitro domov, da bi se ustrelil. — Pa med potjo se je zmislil na gozd blizu mesta, v katerem je tako rad pohajal ter gojil svoje sentimentalne, otožne misli. Želja se ga je polotila, videti še jedenkrat ta gozd, ki je bil tolikokrat čul njegovo jadikovanje, žalovanje in vzdihovanje . . .

Res, saj se ni treba ustreliti ravno v sobi, kakor je bil najprvo sklenil! — V gozdu, v gozdu! — In ker